

ז"ל ואחרים, והגע בעצמך אילו היה נכתב על מהר"א מוילנא "שרא ליה מרי" מה היתה התגובה.

מוכרח אני להודות שאיני משתייך לאף חצר חסידית, לא איז'ביצא ולא אף חצר אחרת (שורשי נוטים כלפי מרן זקני מה"ר יעקב חיים סופר ז"ל בעל ספר "כף החיים"), אך איך אדום ואחשה בראותי זילות מבצבצת ועולה בין השיטין בכבוד אור המאיר מים קדושים ומים חיים הרב הקדוש מה"ר מרדכי יוסף ליינר ז"ל מאיז'ביצא בעל ספר "מי השלוח" (ולפי זה גם בתלמידו כהן הראש מלובלין מה"ר צדוק הכהן רבינוביץ ז"ל ועוד ישדה נרגא). ולשיטה נלוזה זו איך יבוררו ויבוארו דברי הגמרא "כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה", הרי קראי כתיבי וספרים פתיחו שדוד חטא בקרבתו אל בת שבע וכו' כנודע, והנה לך לשיטת י"ל דוד מלך ישראל בעל עבירה עצומה, רח"ל (וביא'ר עליה הכהן מה"ר אליהו הכהן האתמרי ז"ל במאמר זה בספריו המאירים בטוב טעם, ודפח"ח), וכמו כן בענין ראובן ויהודה ואחרים. גישה זו סותרת את אמונת חכמים בכל סודות הבריאה וספרי המקובלים, וכל רזי ותורות הגלגול, ודברי האלהי מה"ר יצחק אשכנזי ז"ל, דברים שאין הדעת סובלתן ושאינן האוזן שומעתן, ובלי "אמונת חכמים" ויחננו בחסרונ' קניי התורה. וברייאתא שלימה שנינו במשנת חסידים היא מסכת אבות פרק ו ברייתא ו: "התורה נקנית בארבעים ושמונה דברים ואלו הן... באמונת חכמים". ואכמ"ל.

[תגובתי זו כתבתיה בחול המועד פסח, ומאיזה סיבות נתמהמהתי בשליחתה, ובניתיים כתבו כמה כותבים דברים נעימים שאפשר היה לשייכם לתגובתי זו, אלא שאין הפנאי נותן.]

אודות ר' משה זילברבלאט

מנחם טייטלבוים

כהמשך לשאלתו של י"ד וינגרטן (ספר משה מבחוריו, גל' 38, עמ' 6), הרי מעט מתולדות ר' משה זילברבלאט כפי העולה מהקדמות והסכמות ספריו: 'שו"ת משה מבחוריו', 'משה מבחוריו מהדורה בתרא' ו'תפארת בחורים' (הכל בהתבסס על ספריו הוא, בלא לדון על מהימנות הדברים):

בין השנים **תרנ"א לתרנ"ד** היה בלומז'א (מכתב ר' מלכיאל מלומז'א במהדור"ק).

בשנת **תרנ"ח** דר תקופה בדאבראזינסקי, בבית גביר אחד (משה מבחוריו, סימן ב).

בשנת **תרנ"ט** והוא בחור בבריסק, הדר בבית סוחר השוורים דוב בער זיידמאן, הוציא לאור את ספרו 'שו"ת משה מבחוריו ב'פאדגורזע אצל קראקא' (שער הספר ומכתב רש"מ רוזנבלום). בהקדמת הספר הוא מספר ש"קפדנותו של שונאי בקשה לטורדני מן העולם" ומתפלל "ויראו שונאי ויבושו ולשונאי הידועים המלשינים אל תהי תקוה".

בשנת **תרס"ב**, עודו בבריסק, נשא אשה (מכתבים בתפארת בחורים).

בשנת **תרס"ד**, הוציא את ספרו 'תפארת בחורים'. בעמודים 28-29 הוא עורך השוואה בין משה רבינו שחשדוהו בא"ל לבין שונאיו המעלילים עליו, "אין ערות דבר ועולתה ח"ו בי ושקר ענו בי שנתנו בי דופי". אמנם בעמוד 34 כותב שהאשמה שהטילו בו היתה "דרך המינות נזרקה ב".

בשנת **תרס"ז** או **תרס"ו** נתמנה לרב בקריזבארג פלך וויטעבסק (מכתב הברכה מר"י קאפילאוויץ הוא מתרס"ז, אך בהקדמת מהד"ב שנכתבה בתרע"א כתב ש"זה כחמשה (!) שנים... נתקבלתי להיות לרב ומורה").

בשנת **תרס"ח** התקבל לרב בנובהרדוק אך משום מה לא עבר לשם (מכתב מהר"ר מרדכי במהד"ב). [מענין כי בשנת תרס"ח אכן נפטר רבה של נובהרדוק, הגאון רי"מ אפשטיין בעל ערוך השולחן, ואחריו מונה הגאון רמ"מ קרקובסקי בעל עבודת המלך (לקורות עיר נאווהארדאק ורביניה, וולבריינסקי, ורשה תרע"ג, עמ' ד). העובדה שמדובר בירושת כיסאו של בעל עה"ש, מגאוני הדור, מעמידה באור מגוחך קמעא את דברי המסכים מהר"ר מרדכי כי 'עיר נאווהארדאק היא מצער נגד כב"ג ותורתו הנפלאה'].

בשנת **תרע"ב** הוציא מהדורה בתרא של ספרו 'משה מבחוריו' בווילנה, והוא עדיין רב בקריזבארג פלך וויטעבסק. בהקדמת מהדורה זו התנצל בחצי פה על

עוללות

דבריו בהקדמת מהדור"ק, כי "פלטה קולמוסי דבר בלתי נאות... נחמתי את אשר עשיתי והנני עוקר הדברים מעיקרן מתנחם על העבר ומתפלל על העתיד.. ושרי להון מרא לכל מאן דמצערו לי...". ובהמשך שוב פונה לאויביו, "בבקשה מכם אחי ורעי אל תרעו... למה נבגוד איש באחיו לחלל ברית אבותינו, רחצו הזכו...". בסימן ח' הוא מספר על ויכוח שהיה לו עם רמ"ש הכהן, עליו הוא מתבטא בהערצה רבה.

אקוה שרשימה זו תקדם את מלאכת זיהוי האיש והרקע ההיסטורי שמאחורי דבריו.

*

תרגום נביאים לתיבת 'זונה'

יעקב גולדשטיין

בשורות אלו אבקש להיזכר לדרכו של התרגום הנפוץ לספרי הנביאים המיוחס לתנא יונתן בן עוזיאל בתרגום המילה 'זונה'.

יהושע ב, א: 'ויבאו בית אשה זונה ושמה רחב', תרגם 'ועלו לבית אתתא פונדקיתא ושמה רחב', וכן תרגם לאורך כל הפרק 'זונה' – 'פונדקיתא'.

שופטים יא, א: 'ויפתח הגלעדי היה גבור חיל והוא בן אשה זונה', תרגם: 'והוא בר אתתא פונדקיתא'.

שופטים טז, א: 'וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה ויבא אליה', תרגם: 'וחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לותה'.

מלכים א ג, טז: 'אז תבאנה שתים נשים זנות אל המלך ותעמדה לפניו', תרגם: "תרתין נשין פונדקין".

יחזקאל כג, מד: 'ויבוא אליה כבוא אל אשה זונה', תרגם: 'ועלו לותה כמא דעלין לות איתתא פונדקיתא'.

במקום נוסף נמנע המתרגם מתרגום המילה 'זונה' כפשוטו, והוא במלכים א כב, לח: 'וישטף את הרכב על ברכת שמרון וילקו הכלבים את דמו והזנות רחצו כדבר ה' אשר דבר', תרגם: 'ולחכו כלביא ית דמיה ומני זינא שטפו' (תרגום "והזנות" – כלי הזיין הובא בפירוש הגאונים לכלים כג, ג: "והזון", ומשם בפיהמ"ש לרמב"ם), זאת בניגוד משווע לפשוטו של מקרא מבחינה קונטקסטואלית על הביזיון ברחיצת הזנות כבלקיקת הכלבים.

המשך בעמ' הבא